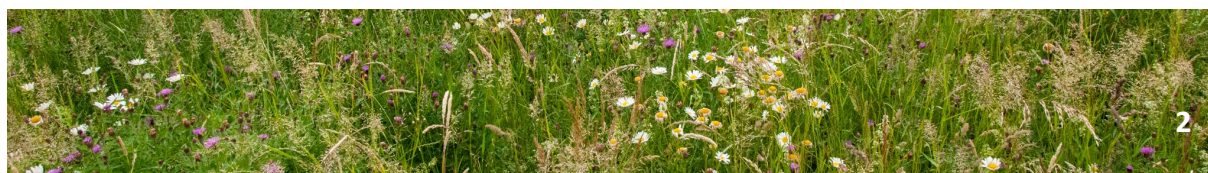

Jaarverslag 2019

Inhoud

Inleiding: Landschap voor iedereen	3
Dorpsommetjes	5
Ondersteuning natuuronderwijs.....	6
Geen Landschapsparade in 2019, wel in 2020.....	8
Project 'Grip op biodiversiteit'	11
Communicatie over landschapontwikkeling	13
Samenwerking met andere organisaties en instanties.....	14
Bestuur	15
Samenstelling bestuur.....	15
Vooruitblik 2020	16

Inleiding: Landschap voor iedereen

We houden van ons landschap en van de natuur. Wandelingen en fietstochten brengen ons in een staat van rust en ontspanning. Iets wat veel mensen nodig hebben in hun stressvolle leven. Genieten van de stilte, de vergezichten in het groen en blauw, het heuvellandschap, de polder, de boerenlandpaden, de afwisseling van bosjes en weiland, af en toe een bijzondere vogel of zelfs een ree of vos. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend en voor de argeloze toeschouwer lijkt het of er niets aan de hand is, of het voor de eeuwigheid zo ontworpen is. Aan de oppervlakte lijkt het allemaal prachtig en robuust. Hoezo problemen rond stikstof, biodiversiteit, bodemkwaliteit? Het landschap brengt ons immers nog steeds in vervoering en de natuur kent zijn grillen maar is toch zeker veerkrachtig. Kijken we op een andere manier naar natuur en landschap – bijvoorbeeld vanuit een historisch perspectief – dan zien we grote veranderingen in de tijd. De beste getuigen hiervan zijn de verhalen van oudere mensen over natuur en landschap, vroeger in hun jeugd. Nostalgische verhalen over de veldleeuwerik, de kiekendief of de uil of bezorgde verhalen over het verdwijnen van plekken met bijzondere vegetatie. Die verhalen gaan slechts een of twee generaties terug. Een ander perspectief is dat van het huidige mini-ecosysteem rond plant, dier en bodem. Het oog is dan gericht op het zichtbare groen in samenhang met het onzichtbare bodemleven. De echte kenners nemen waar dat op veel plekken het evenwicht verstoord is, het bodemleven verarmd en de biodiversiteit afgenomen.

Figuur 1. De Brabander in de Ooijpolder

In de gemeente Berg en Dal zijn de verschillende perspectieven op natuur en landschap aanwezig en herkenbaar. Tot de ‘genieters’ behoren naast een grote groep inwoners de vele wandelaars, fietsers en recreanten die Berg en Dal bezoeken voor een dagje uit of een korte vakantie. Ze willen gewoon buiten zijn en genieten van natuur en landschap. Daarnaast is er een groep ‘liefhebbers’: zij kiezen heel bewust voor Berg en Dal omdat het landschap en de natuur hen bijzonder aanspreekt. Ze willen er ook meer van weten, laten zich voorlichten en zoeken zelf achtergrondinformatie. De ‘kenners’ gaan nog een stapje verder: zij hebben zich verdiept in (delen van) het landschap en de natuur in Berg en Dal, kennen de bijzondere

kenmerken en achtergronden, zijn bezorgd en willen zich inzetten voor behoud van kwaliteit. Het is een misverstand om te denken dat deze groep kenners alleen uit wetenschappers en mensen uit de natuur- en milieubewegingen bestaat. Veel bewoners uit het gebied zelf horen hier ook bij, zoals tal van boeren en doorsnee-burgers die van thuis uit de liefde voor de natuur en het landschap hebben meegekregen of zich als liefhebber heel veel 'lokale' kennis over bijvoorbeeld bijen, vogels, planten, geologie en waterhuishouding hebben eigen gemaakt.

Via Natura heeft in het jaar 2019 nadrukkelijk gekozen om zowel voor de 'genieters' als de 'liefhebbers' en de 'kenners' actief te zijn. Dat past ook bij de doelstelling en missie van de stichting. Verbinden van mensen rond natuur en landschap is een van de opdrachten die Via Natura zich stelt. Een andere opdracht is de kwaliteit van het landschap en de natuur in Berg en Dal versterken en behouden. De combinatie van deze twee hoofdopdrachten maakt het werk van Via Natura bijzonder. Voor de 'genieters' werkt Via Natura onder meer samen met ondernemers in de recreatiesector. De 'dorpsommetjes' passen ook in deze categorie: inwoners uit de verschillende dorpen worden gestimuleerd om zelf dorpsommetjes te maken waarmee iedereen al wandelend de bijzondere natuur en cultuurhistorie in de directe omgeving kan ontdekken. Een stapje verder richting 'liefhebbers' is het werk dat samen met basisscholen wordt verricht: de aanleg van een 'groen' schoolplein of schooltuin om jonge kinderen meer vertrouwd te maken met de natuur en de voedselproductie. Tenslotte is Via Natura samen met 'kenners' in diverse projecten actief om te zoeken naar oplossingen voor enkele grote vraagstukken rond natuur en landschap, zoals biodiversiteit en bodemkwaliteit.

Voor Via Natura was 2019 een bijzonder jaar omdat we voor de verschillende doelgroepen en op de diverse niveaus werkzaam konden zijn. Altijd in samenwerking met andere belanghebbenden in de gemeente: inwoners, schooldirecties, gemeentebestuur, organisaties op het gebied van landschap, natuur en cultuurhistorie, boeren en tuinders. Maar ook met wetenschappers uit Nijmegen en Wageningen, de provincie en tal van maatschappelijke organisaties.

De kroon op ons werk en de bevestiging van het belang van onze aanpak was de nominatie van Via Natura door het dagblad Trouw voor de top 100 duurzame initiatieven. Met gepaste trots hebben we de [27e plaats](#) op die lijst gevierd. Een mooie stimulans om verder te gaan in ons streven om vanuit een breed draagvlak van mensen en organisaties binnen en buiten de gemeente Berg en Dal ons landschap en de natuur nog mooier en toekomstbestendiger te maken.

Dorpsommetjes

De dorpsommetjes zijn langzamerhand een begrip geworden. In 2018 stond te teller op twee en in 2019 zijn er drie ommetjes bijgekomen. Elk dorpsommetje is gemaakt door een werkgroep van inwoners, die houden van wandelen en kennis hebben over natuur, landschap en cultuurhistorie in hun eigen woonomgeving. Het door Via Natura opgestelde format werkt als een leidraad voor elke werkgroep. Mooi om te zien is dat de mensen als ze eenmaal bezig zijn elkaar veel meer te vertellen hebben en dat ze gezamenlijk keuzes moeten maken in tekst en foto's.

Figuur 2. Rondleiding tijdens Open Monumentendag in Kekerdom

Zo heeft een groep inwoners van het dorp Kekerdom een prachtig ommetje gemaakt. Ze hebben gekozen voor de verbinding van het dorp met het oude cultuurlandschap en de nieuwe natuur die 'achter' de dijk is ontstaan. De Landschapsparade van 2018 was voor deze groep een inspiratiebron om hun favoriete ommetje op papier te zetten. De wandeling is zo gekozen, dat ook mensen die minder mobiel zijn een groot deel mee kunnen doen. Een mooie uitnodiging aan inwoners uit de gemeente maar zeker ook bezoekers van 'buiten'. Op de Open Monumentendag 15 september is het ommetje geopend door wethouder Schreurs die de route samen met een groep van 40 mensen heeft gewandeld. Een van de deelnemers: "het is heel bijzonder om te ontdekken dat ik als inwoner mijn eigen omgeving opnieuw en anders kan ervaren".

De belangstelling voor de kleurrijke flyers is zo groot, dat de gemeente heeft besloten om extra exemplaren te drukken voor gebruik door inwoners. Ze zijn ook ter beschikking gesteld aan de VVV's. Alle wandelingen zijn te vinden op www.wandeleninbergendal.nl. De dorpsommetjes blijven voorlopig nog op papier (flyer) beschikbaar omdat alleen een digitale versie voor een deel van de doelgroep minder wenselijk is. De voorbereidingen voor nog drie ommetjes zijn in volle gang. In 2020 verschijnen die van Berg en Dal, De Horst en Groesbeek Noord.

Ondersteuning natuuronderwijs

Een onderdeel van het landschapsontwikkelingsplan (2015-2025) is het actief betrekken van inwoners bij natuur en landschap. Daarom wil de gemeente, met financiële steun van de provincie, scholen ondersteunen bij de invulling van het natuuronderwijs. Het doel is dat de scholen structureel gebruik maken van de mooie omgeving en de natuur én dat kinderen de kans krijgen zelf de natuur te ontdekken en erover te leren. De ervaring leert dat dit echt maatwerk moet zijn. Geen enkele school werkt hetzelfde. Bovendien zijn veel scholen nu bezig met onderwijsvernieuwing omdat ze kinderen willen toerusten met competenties en 21E - vaardigheden die deze tijd vraagt. Zo is er meer aandacht voor zelf ontdekkend leren en zelf onderzoekjes uitvoeren op basis van vragen van de kinderen. Dit past uitstekend bij natuuronderwijs en bij het opdoen van kennis over je eigen omgeving en geschiedenis.

In dit jaar zijn op diverse scholen nieuwe directeuren aan de slag gegaan. Uiteraard vergt het tijd om elkaar te leren kennen en vanuit de nieuwe situatie het natuuronderwijs vorm te geven. Dit betreft niet alleen de inhoud van het onderwijs maar ook de rol van de leerkracht in vraag-gestuurd onderwijs. Feit is dat slechts weinig scholen met een methode voor natuurbeleving en -onderwijs werken. Ze kiezen doorgaans voor een thematische aanpak in het kader van Wereldoriëntatie die meestal in een 2-jarige cyclus terugkomt.

In 2019 is er dan ook veel aandacht besteed aan de invulling van de Wereldoriëntatie-thema's vanuit de invalshoek natuur, landschap en cultuurhistorie van de streek. Zo is er voor 't Bijenveld in Leuth samen met de natuurcommissie een doorgaande leerlijn opgezet voor de door hen gekozen thema's. Hierbij zijn veel suggesties op een rij gezet hoe je vanuit de diverse thema's buiten naar binnen kan halen of juist op pad kan gaan om buiten de natuur te bekijken of met experts in gesprek te gaan.

Figuur 3. Ontwerp groen schoolplein basisschool Adelbrecht

Voor de scholen Carolus en Adelbrecht heeft Via Natura een bijdrage geleverd aan diverse studiedagen om de visie op natuur in het onderwijs te onderzoeken. Een belangrijk aandachtspunt was het aan den lijve ervaren om buiten zelf aan de slag te gaan met onderzoekjes doen op het gebied van natuur en techniek. Of om zintuigen te trainen door insecten of waterbeestjes te zoeken, planten bewust waar te nemen, in de grond te wroeten, etc.

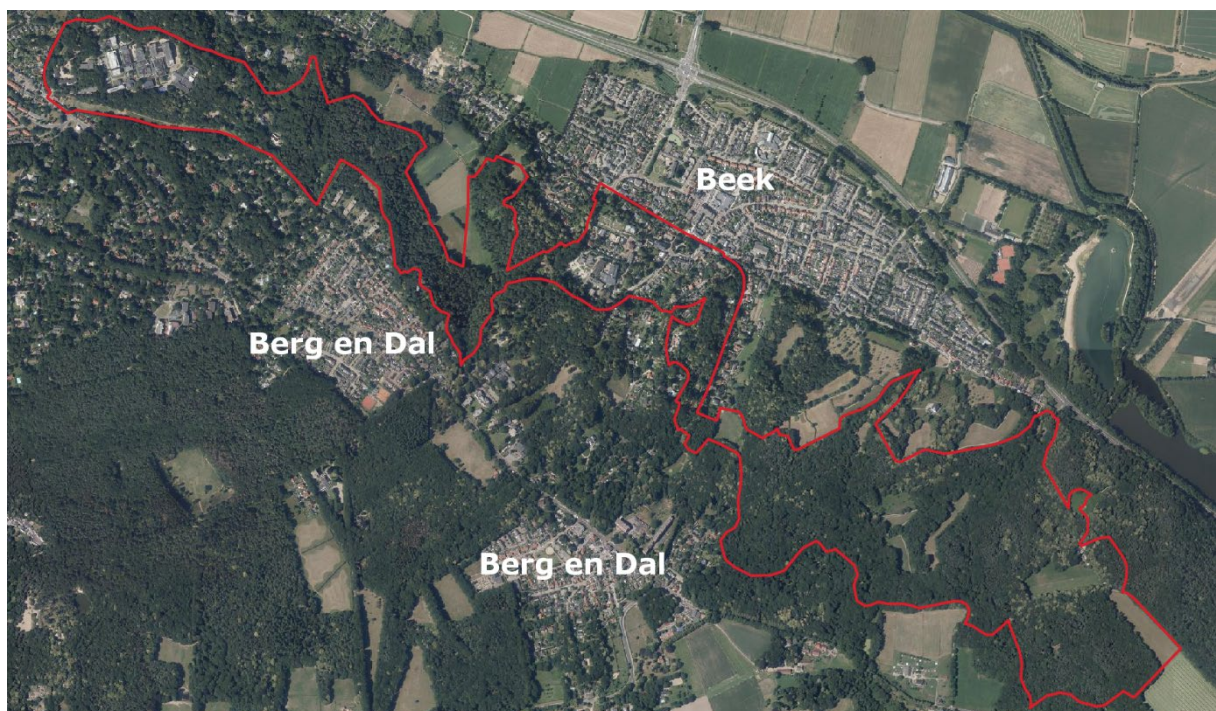
De provinciale subsidie 'Groene Schoolpleinen' is een extra stimulans om de inrichting van de directe schoolomgeving – vooral het buitenplein - onder de loep te nemen. Een aantal scholen binnen de gemeente pakken deze mogelijkheid met beide handen aan. Via Natura helpt mee een goed proces te organiseren binnen de school zodat er een invulling van het plein komt die past bij de visie van de school. Doel is het buiten leren makkelijker en aantrekkelijker maken. De gemeente onderschrijft dit doel en helpt de scholen met een bijdrage, naast die van de provincie. Steeds meer aandacht gaat uit naar een aantrekkelijker speelplein met veel aanleiding tot spel en leren, via gevarieerde beplanting, een buitenlesplek en natuurlijke hoekjes voor meer biodiversiteit. Het ideaal is de ontwikkeling van speelplein tot leerplein. In 2019 ontvingen twee scholen de provinciale subsidie. Nog in december was de projectaanvraag voor De Sieppe gereed na een vlot lopend proces met de directeur, het docententeam en de kinderen. In 2020 komen daar zeker nog vier scholen bij.

Geen Landschapsparade in 2019, wel in 2020

De landschapsparade vond in de jaren 2016 – 2018 plaats in respectievelijk Persingen, Breedeweg en Kekerdom. In 2019 is in overleg met de partnerorganisaties besloten de landschapsparade niet te organiseren. Een argument was de Landschapsparade in het voorjaar te organiseren niet realistisch bleek omdat 2018 wel erg veel inzet had gevraagd van de coördinatoren. Daar kwam bij dat de gemeente in 2020 wil inzetten op de nominatie van 'Wandelgemeente van het jaar 2020' en dat in die context een uitgebreide versie van de Landschapsparade goed zou passen.

Het voorstel om de landschapsparade in 2020 te organiseren in de omgeving van Berg en Dal is positief ontvangen. De keuze voor Berg en Dal heeft ook te maken met het 50-jarig jubileum van de N-70 route. Deze route is destijds aangelegd ter gelegenheid van het eerste Europese Natuurbeschermingsjaar 1970. Dit gegeven versterkt de ambitie van de gemeente om in 2020 'Wandelgemeente van het jaar' te worden.

Figuur 4. Route N70

In elke Landschapsparade staan natuur, landschap en activiteiten centraal. Het gebied rond Berg en Dal biedt veel mogelijkheden voor een aantrekkelijk en uitdagend evenement. Het is een bijzonder stukje Nederland met een rijke geschiedenis. Te denken valt aan de geomorfologie en de stuwwal, het Romeinse verleden, de landgoederen, de tweede wereldoorlog. Daarnaast is het een gebied waarin het bruist van nieuwe activiteiten, bijvoorbeeld op boerderijen (wijnbouw, recreatie, agrarische natuur, huisverkoop) en in de horeca- en toerismesector. Door wandelen als centraal thema te nemen, wordt de verbinding gelegd van natuur en landschap met fysieke en geestelijke gezondheid van inwoners en bezoekers van het gebied. In december 2019 heeft Via Natura een start gemaakt met de organisatie van deze 4e landschapsparade. Alle leden van het partneroverleg zijn uitgenodigd om mee te denken.

Als gevolg van de coronacrisis is de Landschapsparade uitgesteld naar het najaar van 2020

Project Bokashi

In 2020 heeft Via Natura zich ingezet als procesbegeleider bij de start van het project Bokashi en hierbij samen gewerkt met de Ploegdriever en de gemeente. Dit innovatieve project werkt aan de volgende vier B's.

1. **Bermbeheer.** Introductie van natuurvriendelijk bermbeheer waarbij het maaisel van de bermen afgevoerd wordt. Dit maaisel is geen afvalproduct, maar juist een grondstof voor de land- en tuinbouw en kan ook worden toegepast in de gemeentelijke plantsoenen.
2. **Biodiversiteit.** Op twee manieren draagt het project Bokashi bij aan versterking van de biodiversiteit, namelijk in de wegbermen zelf én op de percelen waar de Bokashi toegepast wordt. (Met name van toepassing voor de bermen rond Groesbeek op de hogere zandgronden).
3. **Bodembeheer.** De boeren hebben behoefte aan kwalitatief goed organisch materiaal om het organische stofgehalte van de verarmde bodems te verbeteren. Zij zijn zelf met het idee gekomen om het bermmaaisel toe te passen op hun grond.
4. **Bokashi** betekent letterlijk zacht maken en komt uit het Japans. Het organisch materiaal wordt gefermenteerd, zodat het beter opneembaar is door de organismen in de bodem en daardoor de bodemverbetering op gang brengt. Dit leidt tot een beter watervasthoudend vermogen, op termijn meer biodiversiteit van het bodemleven én op termijn een hoger organisch stofgehalte. Bij de bewerking door Bokashi verdwijnt er geen CO2 maar blijft juist behouden.

In overleg met De Ploegdriever, ZLTO Rijk van Nijmegen, gemeente Berg en Dal en Via Natura is in april 2019 besloten een pilot te starten. Die pilot houdt in dat het beheer van alle bermen overgaat op natuurvriendelijk bermbeheer en dat het verzamelde maaisel bewerkt wordt tot Bokashi. Om alle betrokkenen goed te informeren over wat Bokashi is en oplevert vond op 28 mei een informatiebijeenkomst plaats voor de belangstellende agrarische ondernemers, De Ploegdriever, loonbedrijf Groesbeek en alle afdelingen van de gemeente die betrokken zijn bij dit project.

Figuur 5. Bokashi wordt uitgestrooid over het bermmaaisel (Foto: Henk Baron)

Evaluatie van het Bokashi-project

Het doel van de pilot Bokashi was tweeledig. In de eerste plaats het inrichten en uitvoeren van een werkproces waar diverse partijen bij betrokken zijn, met name ook de boeren. In de tweede plaats het experimenteren met de inzet van lokaal organisch materiaal voor bodemverbetering in de landbouw en het inzichtelijk maken van de kosten en opbrengsten. Tegelijk is het project een mooi voorbeeld van lokale circulaire economie en versterking biodiversiteit. De deelnemers aan het project zijn enthousiast over de eerste pilot, zowel over de onderlinge samenwerking als over de ervaring en kennis die is opgedaan en het uiteindelijke resultaat. De monsternamen van het eindproduct gaf een positief beeld en er zaten geen ongewenste stoffen in. De kosten per ton bermgras vallen lager uit dan storkkosten van het gangbare maaisel. Aan het eind van de pilot zijn heldere aanbevelingen opgesteld om het totale proces- inclusief transport - te verbeteren.

Bokashi, wat is het en hoe werkt het?

Met Bokashi voeg je organische stof met bacteriën, schimmels en gisten aan de bodem toe om het bodemleven te versterken. Per ton organisch materiaal bestaat de toevoeging uit 2 tot 3 liter opgeloste micro-organismen, 10 tot 12 kg schelpen en 10-12 kg kleimineralen. De schelpen zorgen voor de binding van het zuur (stabiel houden pH); de kleimineralen zorgen ervoor dat de gewenste stoffen beter worden vastgehouden in de bodem en minder snel uitspoelen. Goede Bokashi heeft een pH van ongeveer 6 tot 7, stinkt niet of ruikt naar bosgrond. Droge stofgehalte van Bokashi is 50%. De totale kosten van de hulpstoffen per ton bedragen ca € 10,-.

In vergelijking tot composteren, waarbij de afbraak van organisch materiaal verder gaat, zorgt Bokashi voor een beter behoud van mineralen, eiwitten etc en dus ook voor de biodiversiteit in de bodem. Het grote verschil met composteren is dat het proces slechts 10 tot 14 weken duurt. Bovendien zijn na het opzetten van de hoop geen bewerkingen meer nodig. Bij Bokashi treedt er geen verlies van energie en volume op. Pluspunt vanuit klimaatproblematiek is dat er bij Bokashi geen CO2 verloren gaat. CO2 blijft behouden in het systeem waar het maaisel vandaan komt en kan door de bewerking makkelijk worden opgenomen door de bodem. Er zijn in het land diverse agrarische ondernemers die Bokashi een plek hebben gegeven in hun bedrijfsvoering en erg tevreden zijn over het resultaat. De ervaring is onder andere dat het waterhoudend vermogen van de bodem zichtbaar toeneemt. De verhoging van het organische stofgehalte van de bodem gaat zoals bekend langzaam en duurt jaren.

Naast de Bokashi-hopen is op één locatie een pilot met een composthoop gestart, waaraan het middel Compost-O is toegevoegd. (Compost-O is een koude vorm van composteren, een aeroob proces; hierbij zijn wel omzettingen nodig en het proces duurt minimaal 6 maanden). Dit om achteraf vergelijking te kunnen maken.

Alle deelnemers zijn enthousiast om door te gaan met Bokashi. Wel bleek er aan het eind van het project een afbreukrisico te bestaan als gevolg van onduidelijkheden in de procedure rond de vergunningsverlening. Volgens de afvalstoffenwetgeving blijkt Bokashi blijkt geen erkende bodemverbeteraar te zijn. Dit was een grote tegenvaller. Tevergeefs is geprobeerd om via actie richting omgevingsdienst, gemeente en provincie tijdelijk ontheffing te krijgen, zodat de Bokashi alsnog uitgereden mocht worden over het land. Voor de deelnemende boeren echt een domper, omdat dit voor hen paste in het rijtje van frustraties over een niet meewerkende overheid en een starre regelgeving. Een duidelijk voorbeeld van de werking van de 'wet van de remmende voorsprong'. Via natura zet zich in om in 2020 een uitweg te vinden voor deze problematiek.

Project 'Grip op biodiversiteit'

In 2019 heeft de provincie Gelderland subsidie voor het project 'Grip op biodiversiteit' toegekend. Dit is een van de projecten die vanuit het programma 'Natuurinclusieve landbouw' is goedgekeurd. De dramatische uitkomsten van het (inter)nationale insectenonderzoek waarbij medewerkers van Radboud Universiteit betrokken waren, vormden voor Via Natura aanleiding om contact op te nemen met de onderzoekers. Wij deden dit om meer bekendheid te geven aan de resultaten die in met name de Ooijpolder de afgelopen tien jaar zijn bereikt. De diverse monitorrapporten en de analyse van de Stichting Bargerveen waren niet in detail bekend bij de onderzoekers. In het najaar is samen met de afdeling planten- en dierecologie van de Radboud Universiteit in een aantal stappen toegewerkt naar een gemeenschappelijke subsidieaanvraag. De kern van het verhaal is tweeledig: de kennis van boeren over biodiversiteit vergroten alsmede het inzicht bij de onderzoekers van de landbouwpraktijk.

Boeren krijgen langzamerhand meer aandacht voor de bodem, het bodemleven en het humusgehalte van de bodem. Het besef dat insecten een grote rol spelen in de algehele bodemkwaliteit groeit. Via Natura zag kansen om samen met wetenschappers en een groep boeren win-win situaties op te zoeken door onderzoek (wetenschappers) en praktijk (boeren) bij elkaar te brengen. Via Natura heeft daarom tijd en geld geïnvesteerd om een goede aanvraag bij de provincie in te dienen. Voor de onderzoekers is met name de Ooijpolder enorm interessant omdat er regelmatig gemonitord is in opdracht van Via Natura. Bovendien hebben vrijwilligers van het SOVON over een periode van dertig jaar inventarisaties uitgevoerd. Ook is uitgebreid geregistreerd wat er de afgelopen tien jaar is gedaan om de kwaliteit van het landschap te versterken.

Figuur 6. Bezoek aan Ooij Moois in het kader van het project Grip op biodiversiteit

Start in mei 2019

In mei 2019 ging het project 'Grip op Biodiversiteit' van start. Met vier agrarische ondernemers is een pilot begonnen in de vorm van toegepast onderzoek naar de aanwezigheid en de rol van insecten op de vier verschillende bedrijven met elk hun eigen bedrijfsvoering. De vragen van de boeren stonden hierbij centraal. Ook voor de wetenschappers was dit echt een pilot, want er is nog niet veel onderzoek gedaan naar insecten (op en rond het boerenland) en het werk vraagt veel tijd en specialistische kennis. De onderzoekers van Radboud Universiteit waren van plan om te gaan werken met een zogenaamde insectencamera, die met name de vliegende insecten kon registreren en op een slimme manier kon verwerken tot een enorm digitaal databestand. Helaas waren de

wetenschappers te optimistisch en bleek het hele systeem nog niet te werken. Daarom zijn er ook andere methoden ingezet om later de camera-beelden te kunnen valideren. De resultaten van 8 weken registreren en inventariseren waren eind 2019 helaas nog niet bekend. Een masterstudent werkt hier hard aan en rond half mei 2020 komen resultaten beschikbaar. Intussen heeft Via Natura wel een bijeenkomst georganiseerd om met onderzoekers en ondernemers kennis uit te wisselen. Iedereen heeft uitgesproken te willen doorgaan met het project en zijn of haar best te doen om meer boeren erbij te betrekken. In elk geval loopt het project door tot april 2021.

Figuur 7. Werkbezoek aan De Achterste Hoeve in Millingen in het kader van Grip op Biodiversiteit

Communicatie over landschapsontwikkeling

Naar aanleiding van de publiciteit over de problematiek van de biodiversiteit heeft dagblad Trouw een uitgebreid [artikel](#) gepubliceerd over de resultaten van de landschapsontwikkeling in de Ooijpolder. Aan het driedubbel-interview ging een struintocht door de Ooijpolder vooraf om samen met de journalist in het veld naar het landschap te kijken en om het interview te onderbouwen met aantoonbare resultaten buiten en hoe deze resultaten behaald zijn. Zeker is het zo dat behaalde successen in het verleden geen garantie bieden voor de toekomst, maar het is wel belangrijk om met het oog op landschapsontwikkeling en biodiversiteit lering te trekken uit dat verleden. Daarom werkt Via Natura graag mee aan dergelijke interviews en opiniërende artikelen in de media. Het biedt ook kansen om oude en nieuwe initiatieven met elkaar in verband te brengen. We laten graag een optimistisch geluid horen, want we weten uit ervaring dat herstel van biodiversiteit mogelijk is mits er vanuit een breed draagvlak en een zekere professionaliteit aan gewerkt wordt. De landelijke aandacht voor ons werk geeft tevens de mogelijkheid om met trots over natuur in landschap in de gemeente Berg en Dal te vertellen, met verwijzing naar de behaalde resultaten maar zonder te suggereren dat het nu wel klaar is.

Figuur 8. Reportage van Omroep Berg en Dal over de Bokashi pilot

Naar aanleiding van de Bokashi pilot is de gemeente Berg en Dal overgegaan op natuurvriendelijk bermbeheer, zie ook de verschillende bijdragen van de gemeente op Facebook ([bermbeheer](#), maaien en [biodiversiteit](#), [schone bermen en de werking van Bokashi](#)).

Met het project 'Grip op biodiversiteit' heeft Via Natura op verzoek meegedaan met de nominatie van de eerste duurzame top 100 van initiatieven van onderop, georganiseerd door dagblad Trouw. Onze [27ste plek](#) geeft aan dat onze nieuwe projecten waardering verdienen en tot voorbeeld zijn voor anderen die zich inzetten voor duurzame ontwikkeling van landschap en natuur. De bijeenkomst in Amsterdam was zeer bemoedigend en heeft Via Natura een boost gegeven om in Berg en Dal op de ingeslagen weg voort te gaan.

Via Natura maakt voor de communicatie over haar werk dankbaar gebruik van de lokale huis-aan-huisbladen, de omroepen, facebook en website. We zien het als een belangrijke taak om de inwoners van Berg en Dal goed te informeren en hen te betrekken bij natuur en landschap.

Figuur 9. Artikel in de Rozet. Een voorbeeld van communicatie in de lokale media

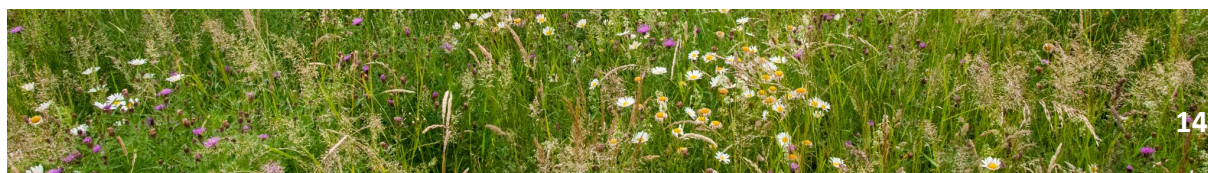
Samenwerking met andere organisaties en instanties

Via Natura opereert als een echte netwerkorganisatie. Ons past een rol als verbinder tussen partijen met verschillende belangen of tussen instanties die nog niet eerder hebben samengewerkt. We nemen zelfstandig initiatief wanneer we ideeën willen voorleggen aan anderen, maar omgekeerd kloppen organisaties ook bij ons aan. Op die manier is het project Bokashi tot stand gekomen. Ook het project 'Natuurinclusief boeren' is besproken met ZLTO en de Ploegdriever om vervolgens samen acties uit te kunnen zetten op basis van draagvlak bij die organisaties en de betrokkenen.

Ook in 2019 heeft Via Natura een actieve bijdrage geleverd aan het partneroverleg 'Natuur en Landschap' in de gemeente Berg en Dal. Om dit overleg iets meer inhoudelijke diepgang te geven is besloten om met een regiegroep biodiversiteit te starten. Via Natura trekt deze groep en roept bij gelegenheid de mensen bij elkaar om mogelijkheden en kansen te verkennen voor gemeenschappelijke acties of projecten.

Thema's als wandelen en natuureducatie raken steeds meer aan andere beleidsterreinen binnen en buiten de gemeente. Vandaar dat Via Natura regelmatig overleg heeft met de GGD, Forte Welzijn en Natuurmuseum de Bastei in Nijmegen, en deelneemt aan het toeristische/recreatieve overleg van de gemeente.

Ook in 2019 hebben we op een prettige manier samengewerkt met de gemeente Berg en Dal. In 2019 hebben we afscheid genomen van Ineke Wesselink, ambtenaar van de gemeente, waarmee we ruim tien jaar hebben samengewerkt, onder meer rond natuureducatie, de Landschapsparade en het Bokashi-project.

Bestuur

Het bestuur van Via Natura heeft zich in 2019 actief ingezet voor de ontwikkeling van nieuwe projecten zoals het project 'Grip op biodiversiteit' en Bokashi en daarnaast ervoor gezorgd dat dit niet ten koste mocht gaan van de activiteiten op het vlak van natuureducatie, dorpsommetjes etc. Leidraad waren doel en ambitie van Via Natura om bruggen te slaan van 'genieters' naar 'liefhebbers' en 'kenners' van het landschap en de natuur in Berg en Dal. Vanuit hieruit samenwerking te bevorderen rond concrete activiteiten en projecten. Alles ten dienste van het behoud en de versterking van de kwaliteit van landschap en natuur.

In 2019 heeft het bestuur de werkzaamheden van Via Natura grondig geëvalueerd en keuzes gemaakt voor de toekomst. Samen met de gemeente is de onderlinge samenwerkingsovereenkomst geactualiseerd voor de jaren 2020 en 2021.

Het bestuur is in 2019 op zoek gegaan naar twee nieuwe bestuurders. De zittingstermijn van Gerard van Gorkum liep al af in 2018 en die van Laurent Mostart in 2019. In december hebben we afscheid genomen van Laurent, die zich sinds 2011 heeft ingezet voor Via Natura. De landschapsveiling was destijds voor hem de trigger om zich bij Via Natura aan te sluiten. Laurent heeft zijn functie van secretaris altijd met verve ingevuld en hield altijd de vinger aan zijn 'juridische' pols. Zo nodig pakte hij de statuten erbij en wist hij zaken te verduidelijken die met contracten en overeenkomsten te maken hadden. Daarnaast heeft Via Natura dankbaar gebruik gemaakt van zijn kennis van de streek en de cultuur van de mensen.

Samenstelling bestuur

T. Duffhues (voorzitter) tel: 06 – 21212442

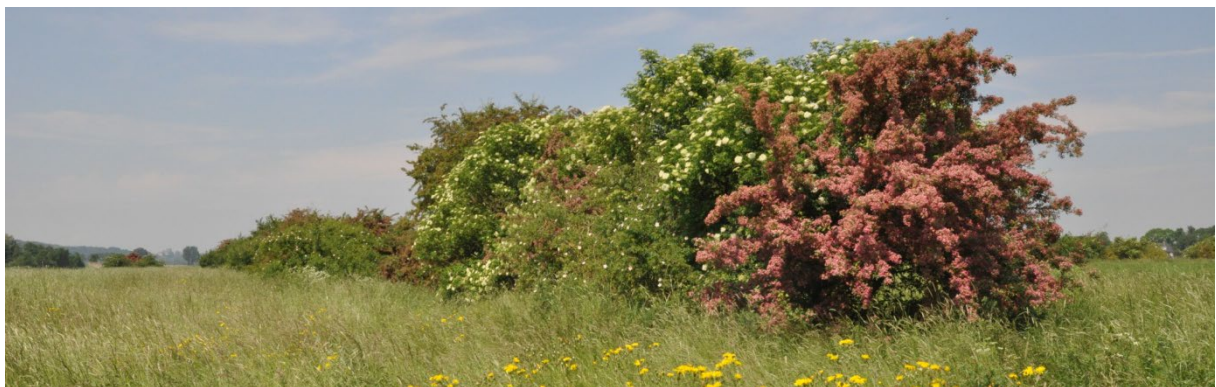
L.C.J.M. Mostart (secretaris tot november 2019) tel: 088 – 0247800

P. Hoogveld (penningmeester) tel: 06 – 206 270 77

H.J. Kooij (bestuurslid) tel: 06 – 270 66 481

Medewerker:

Tiny Wigman tel: 06-156 99 350.

Vooruitblik 2020

Nieuwe periode: 2020 – 2025

Via Natura ziet ook in 2020 en verder de noodzaak om te investeren in landschapontwikkeling in samenhang met het versterken van de betrokkenheid van mensen bij natuur en landschap in hun omgeving. De basis van dit werk ligt bij het tonen van respect voor iedereen die op enigerlei wijze via landschap en natuur hun brood verdienen dan wel er hun levenswerk van maken om zich in te zetten voor natuur en landschap in onze mooie gemeente.

Via Natura wil zich in 2020 nog nadrukkelijker inzetten als verbinder tussen partijen die elkaar niet (nog) niet verstaan, maar mogelijk wel gedeelde waarden en belangen hebben rond landschap en natuur. In 2019 is een eerste stap gezet om onderzoekers en agrarische ondernemers samen te brengen en kennis uit te wisselen over de toestand van de natuur en wat ieder kan bijdragen om gewenste veranderingen te realiseren. Dit vergt een andere manier van kijken en denken en daarvoor is bewustwording van de eigen en andermans waarden en belangen. Uitwisseling van kennis is slechts een eerste stap. Het samen werken aan succesvolle activiteiten, werkt inspirerend en zal andere stimuleren om ook mee te doen.

Via Natura is verheugd over het thema ‘wandelen’ voor de nieuwe landschapsparade in 2020. Wandelen is de meest eenvoudige en goedkope manier van bewegen in een gezonde omgeving. Het jubileum van de N-70 route zien we als een mooie aanleiding om activiteiten te programmeren die uitnodigen tot reflectie over onze houding ten opzichte van natuur.

Figuur 10. Wandelen tijdens de Avondvierdaagse Berg en Dal

Vijftig jaar geleden was de N-70 route de eerste wandelroute vanuit de natuurbescherming. Inmiddels is die route een van de meest populaire in Nederland. De viering van dit jubileum geeft het thema wandelen dit komende jaar vanzelf diepgang en publiciteit. De N-70 route staat symbool voor de aantrekkingskracht van natuur en landschap in ons gebied op inwoners uit de regio en bezoekers uit alle windstreken. Vanaf de 18e eeuw streken kunstenaars hier neer om de schoonheid van het landschap en de natuur in schilderijen vast te leggen. Gaande weg zien ook steeds meer inwoners zelf wat natuur en landschap hen te bieden heeft en met hen ook de ondernemers in de recreatie- en toerismesector en hun klanten. Een prachtige uitdaging voor Via Natura in 2020 om via dit thema ‘wandelen’ en de Landschapsparade nog meer als verbinder te opereren tussen de ‘genieters’, de ‘liefhebbers’ en de ‘kenners’ van natuur en landschap: van wandelverenigingen tot natuurorganisaties en erfgoedclubs.

© 2020 Stichting Via Natura

<https://www.vianatura.nl>

